

ChristenUnie
Almelo

Notitie Jeugd en Gezin

Richting voor de politiek in Almelo

Inleiding

Elke gemeente hoort een breed en samenhangend (integraal) lokaal jeugdbeleid te hebben, om te voorkomen dat allerlei instanties en bestuurslagen die met jeugd te maken hebben (onderwijs, politie, buurtwerk, hulpverlening, gemeente en provincie) langs elkaar heen werken. Daarbij is het wel van belang altijd twee zaken in het achterhoofd te houden:

1. Ten eerste dat de verantwoordelijkheid voor jongeren in de eerste plaats bij de ouders ligt. Daaruit volgt dat jeugdwerk in eerste instantie het initiatief van ouders en particuliere instellingen moet zijn. De gemeentelijke overheid heeft tot taak dit werk te stimuleren, zeker als voldoende particulier initiatief voor het verrichten van jeugdwerk ontbreekt.
2. Ten tweede dat de meeste jongeren tamelijk probleemloos opgroeien. Voor hen kan de gemeente volstaan met het scheppen van vrijetijdsvoorzieningen, uitgaansgelegenheden, het stimuleren van jeugdwerk e.d. Een gemeente waar voor jongeren niets te doen is, vraagt om moeilijkheden en overlast. De gemeente heeft een verantwoordelijkheid om goed voor zijn inwoners te zorgen.

Niettemin is er een groep jongeren die met problemen te kampen hebben. Achterstanden, schoolverzuim, vroegtijdige schoolverlating, werkloosheid en problemen thuis kunnen leiden tot uitzichtloze situaties waarbij criminaliteit het eindpunt is. Daar richt deze notitie zich op. Deze notitie wil de problemen, knelpunten en ontwikkelingen rond 'dropouts' inventariseren en onder de aandacht brengen van media en politiek. De notitie eindigt met een aantal concrete aanbevelingen.

Hoe werkt het Jeugdbeleid?

Beleidsmatig zou je kunnen spreken van twee platforms die zich met jeugdbeleid bemoeien, namelijk vanuit de gezichtspunten "Justitie" respectievelijk "Jeugdhulpverlening". Aan de justitiële kant is er het Arrondissementaal Platform Jeugdcriminaliteit (APJ). Als partners zijn hierin vertegenwoordigd: Jeugd Officier van Justitie, Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, De Sprengen, de For. Psy Dienst, en de provincie Overijssel. Het beleid is erop gericht dat jongeren zo snel mogelijk nadat ze door de politie zijn opgepakt voor een strafbaar feit, hun straf kunnen uitvoeren ('lik op stuk'). Een voorbeeld is de Twentse aanpak van spijbelaars die, door een intensieve samenwerking met de jeugdhulpverlening, nu binnen 3 maanden voor de rechter staan en daardoor eerder weer naar school gaan. Idem dito loopt een traject ('Beter Beschermd') om een eventueel nodige verplichte maatregel van kinderscherming zo spoedig mogelijk uitgesproken te krijgen door de Rechtbank.

Vanuit de zorgkant is er het platform KANS waarbinnen de lokaal aanwezige aanbieders van jeugdzorg en de gemeente de zorgverlening onderling afstemmen. Onder KANS hangt het meer uitvoerende Jeugd Hulp Team (JHT), dat weer als escalatieniveau dient voor meerdere Zorg Advies Teams (ZAT), die vooral vanuit de scholen signaleren. Operationeel gezien regelt de Wet op de Jeugdzorg (per 1 januari 2005 in werking) dat er één (centrale herkenbare, bekende, laagdrempelige) toegang tot de jeugdzorg wordt gecreëerd in de vorm van een onafhankelijk bureau jeugdzorg per provincie. Naast de ambulante tak (indicering) komen het Advies- en meldpunt kindermishandeling (AMK), de gezinsvoogdij en de jeugdreclassering samen in het bureau jeugdzorg. Merk op dat vanuit bureau jeugdzorg AMK (eerste lijn) zaken voor onderzoek worden overgedragen naar de Raad voor de Kinderbescherming (tweede lijn) en, na uitspraak door de rechter, eventueel weer terugkomen bij bureau jeugdzorg (gezinsvoogdij) voor uitvoering.

Landelijk gezien is men het er met elkaar over eens dat de volgende functies minimaal op lokaal niveau aanwezig moeten zijn:

1. Informatie aan ouders, kinderen en jongeren over opvoeden en opgroeien;
2. Het signaleren van problemen door instellingen als jeugdgezondheidszorg en onderwijs;
3. Toegang tot het gemeentelijk hulpaanbod, beoordeling en toeleiding, onder andere door de beschikbaarheid van een sociale kaart voor ouders, kinderen, jongeren en verwijzers;

4. Pedagogische hulp, advisering en lichte hulpverlening, zoals het schoolmaatschappelijk werk of gewoon het maatschappelijk werk;
 5. De coördinatie van zorg op lokaal niveau
- Deze functies zijn direct gekoppeld aan de onderwijsketen en de zorg- en welzijnketen en worden wel aangeduid als de 'gemeentelijke taken geschakeld aan de jeugdzorg'.

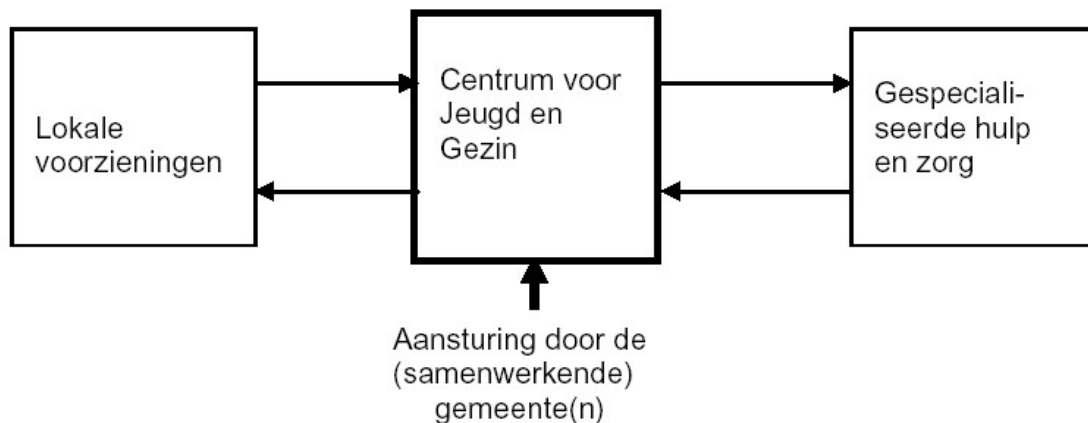
Wat zijn de Almelose ontwikkelingen en knelpunten?

Integraal Jeugdbeleid

Een groep van zeven *Gideonsgemeenten*, waaronder Almelo, hebben in januari 2006 de notitie "Opvoed- en opgroeiondersteuning als Lokale basisvoorziening"¹ opgesteld met daarin advies hoe de lokale regie over opvoed- en opgroeiondersteuning beter vorm kan worden gegeven. Men concludeert o.a. dat tot dan toe vooral is geïnvesteerd in het inrichten van te vrijblijvende *netwerken* op basis van convenanten, en pleit voor de vorming van een Centrum voor Jeugd en Gezin. Het centrum bundelt taken op het terrein van opvoed- en opgroeiondersteuning, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorg, gezinscoaching en gegevensbeheer, en heeft daarbij de *uitvoeringsregie* en een stevige ruggengraat.

Centrum Jeugd en Gezin

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) –aldus de Gideonsgemeenten– werkt op basis van het huisarts-specialistenmodel (poortwachter): er is één persoon die voortdurend weet wat er speelt, al kunnen er momenten zijn dat het zwaartepunt van de uitvoering van activiteiten tijdelijk even elders ligt (zie overgenomen figuur). Dit omdat het systeem van indicatiestelling tot nu toe veel bureaucratie, vertraging, versnippering en inefficiënte ketens heeft opgeleverd. De toegangstaken en de indicatiestelling van Bureau Jeugdzorg, het AMK en de uitvoering van maatregelen in het kader Jeugdbescherming en Jeugdreclassering moeten worden geïncorporeerd in de Centra voor Jeugd en Gezin. Door zowel indicatiestelling (diagnose) als alle budgetten onder te brengen bij het Centrum wordt een gezonde efficiëntieprikkel in het systeem gebracht.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is inmiddels een van de landelijke maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren². De kaders die VWS heeft opgesteld voor het centrum jeugd en gezin zijn erg ruim³. Het lijkt alsof elke gemeente zijn eigen plan kan trekken. Bovenlokaal wordt het mogelijk lastig als er straks verschillende soorten centra voor jeugd en gezin zijn? Politie Twente maakt zich hier in ieder geval wat zorgen over, als ook over de wens dat de

¹ <http://www.integratedcare.nl/downloads/nieuwsopvoedenopgroeiondersteuningalslokalebas.pdf>

² Zie ook http://www.binnenhofbulletin.nl/bb/nieuwsophema/Zorgenwelzijn/Jeugdzorg/Grotere-rol-voor-gemeenten-bij-jeugdzorg_1067.html

³ <http://www.minvws.nl/dossiers/jeugd-en-gezin/steun-bij-de-opvoeding/10-centra-voor-jeugd-en-gezin/>

justitietrajecten niet parallel moeten gaan lopen... De VNG heeft maart jl. hun visie op CJG (en daarmee strakkere kaders) voorgesteld:⁴

- Het CJG bundelt alle activiteiten of functies die te maken hebben met opgroevragen en opvoedproblemen.
- Het CJG heeft een frontoffice dat herkenbaar is voor de klanten.
- Het CJG verwijst naar gemeentelijk gefinancierde backoffice voorzieningen en stuurt deze aan.
- Het CJG verwijst naar niet gemeentelijk gefinancierde backoffice voorzieningen.
- Het CJG werkt samen met het indicatiestellende Bureau Jeugdzorg (BJZ), dat een voorpost heeft in het CJG.
- Het CJG werkt voor de doelgroep: kinderen en jeugdigen van –9 maanden tot 23 jaar en hun ouders en /of verzorgers.
- Het dient tevens als vraagbaak voor professionals.
- De gemeente stimuleert, stuurt en contracteert zodanig dat er heldere, toegankelijke, en voldoende dienstverlening aan ouders en kinderen ontstaat.

Aan deze visie worden ook doelstellingen gekoppeld. De recente Almelose notitie “Expeditie Jeugd: De lokale educatieve, zorg en welzijnsagenda voor jeugd 0 – 23 jaar” (gepresenteerd 12 april 2007) geeft de volgende doelstellingen voor het centrum voor jeugd en gezin aan:

- Fysieke en digitale loketfunctie voor jeugdigen en hun ouders.
- Er ontstaat een herkenbaar en toegankelijk aanbod van opvoedingsondersteuning.
- Basisvoorzieningen op het gebied van vroegtijdig signaleren van (ontwikkelings)achterstand zijn versterkt.
- Door het effectief organiseren van de keten van jeugd(zorg)voorzieningen is deze versterkt op de onderdelen instroom, doorstroom en uitstroom.
- Het aantal jeugdigen dat zwaardere vormen van (geïndiceerde) jeugdzorg nodig heeft wordt verminderd.
- Het aantal jeugdigen dat zwaardere vormen van jeugdzorg nodig heeft wordt sneller en adequater bediend.

Politie Regio Twente

Wat de ‘justitiekant’ betreft het volgende. Gekoppeld aan prestatieafspraken heeft Politie Regio Twente € 400.000 subsidie ontvangen. Dit geld wordt aangewend voor experimenten op het gebied van de ketensamenwerking in de jeugd. Het gaat dan om verschillende type jongeren (van crimineel tot psychiatrisch) die via politie de keten binnen komen. Het gaat dan vaak over een complex van veel schijven voordat men op de juiste plek is. Dit traject wil men verbeteren en daarbij is gekozen voor Almelo als proeflocatie. De keuze voor Almelo heeft te maken met de omvang van de gemeente plus het feit dat –t.o.v. alternatief Hengelo– hier nog weinig is. Het traject bevindt zich in een voorbereidende fase (analyse door een adviesbureau hoe e.e.a. in te richten). Per 1 september gaat een experimenteerperiode in van 6 maanden. Het traject loopt soms moeizaam richting de ambtelijke lagen...

Arrondissementaal Platform Jeugdcriminaliteit (APJ)

Aan het einde van de (straf)keten en gericht op een iets langere termijn loopt parallel een ander experiment. Jeugdige gedetineerden gaan nu naar Zuthpen. Het is de bedoeling een satellietvestiging van de justitiële jeugdinrichting De Sprengen in Almelo te vestigen. Hier zit ook een pedagogische kant aan. Lokaal opsluiten, kleinschalig, laagdrempelig werkt beter (“Canadees model”). Dit is ook in een verkennende fase. Om te beginnen zoekt men een gebouw (met bestemming logies). De gemeente zou hierin een rol kunnen spelen...

⁴ Jeugd in het centrum: VNG-Visie op het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), vastgesteld in het bestuur van de VNG op 8 maart 2007 (te downloaden via <http://www.vng.nl/smartsite.dws?id=64798>).

Over de plannen rond beide experimenten zijn alle justitie partners in Twente (leden APJ) erg enthousiast. Nu de keus op Almelo is gevallen kan Almelo zich goed op de kaart zetten met deze experimenten.

Automatisering

De politie, de justitieketen en de gemeentes/provincie hebben ieder hun eigen systemen. Wat het gemeentelijk systeem betreft: Enschede en Hengelo hebben hier een integraal registratiesysteem ontwikkeld (VIS2⁵). De provincie heeft de rechten overgenomen en is het nu aan het uitrollen. Zover bekend doet Almelo hieraan mee⁶. Hoe precies de relatie met het Elektronisch Kind Dossier ligt is onbekend. Alle kinderen krijgen vanaf 1 januari 2008 een elektronisch kinddossier jeugdgezondheidszorg. Volgens de Gideonsgemeenten beheert het Centrum voor Jeugd en Gezin het (web based) elektronisch kinddossier als neerslag van de relevante 'zorghistorie' van een kind of jongere (of diens ouders en gezinsleden).

Beleidspeerpunten

Het Almelo Collegeprogramma 2006 – 2010⁷, getiteld 'Een betrokken stad wil zich met volle kracht verder ontwikkelen', noemt de volgende beleidspeerpunten voor jeugd:

Samen leven		
Collegedoelstelling	Overweging	Resultaat
1. Welzijn jeugd bevorderen.	Het algemene beeld is: <ul style="list-style-type: none"> - met veel jongeren gaat het goed; - er is een duidelijk jeugdbeleid; - het uitgaansleven is verbeterd en het poppodium wordt gerealiseerd; - er zijn problemen met hangjongeren, jeugdwerkloosheid en dropouts, We willen ervoor zorgen dat het óók voor jongeren leuk is in Almelo te wonen én dat ze een zinvolle bijdrage leveren aan het leven in Almelo.	<ul style="list-style-type: none"> - Jongeren worden betrokken bij het jeugdbeleid; - De gemeente onderzoekt samen met de scholen welke maatschappelijke uitdagingen deze voor jongeren kunnen formuleren om de leefbaarheid van de samenleving te verbeteren; - Een goede aansluiting tussen scholing en werk. Stimuleren van werkstages bij bedrijfsleven; - Aan integraal jeugdbeleid inclusief operatie Jong en Gideon wordt verder inhoud gegeven; - Er wordt gewerkt aan een loket/centrum voor jeugd en gezin.
4. Gebruik peuterspeelzalen stimuleren.	Het gebruik van peuterspeelzalen moet beter. Er zijn wachtlijsten en soms schrijven ouders hun kinderen niet in vanwege te hoge kosten.	Onderzoek naar de achtergronden van het niet-gebruik van peuterspeelzalen en naar de bezettingsproblemen. Op basis van dit onderzoek beleid ontwikkelen.
5. Vergroten startkwalificatie jongeren	De gemeente heeft een actieve rol om afspraken te maken met scholen over het vergroten van het aantal jongeren dat een diploma of startkwalificatie behaalt.	Convenant met scholen afsluiten over het vergroten van het aantal jongeren met een diploma of startkwalificatie.

Mevr. Kuik is daarbij aangesteld als jeugdwethouder.

⁵ Presentatie over VIS2 te vinden via <http://www.opendewereld.nl/verslag/>

⁶ Contactpersoon binnen gemeente: Janke Krommendijk, hoofd samenleving.

⁷ Collegeprogramma te downloaden via <http://www.almelo.nl/smartsite.shtml?id=51764&ch=TER>

Onze visie

De Wet op de Jeugdzorg regelt de totstandkoming van één centrale herkenbare, bekende, laagdrempelige toegang tot de jeugdzorg, namelijk het bureau jeugdzorg. In de praktijk komt het bureau jeugdzorg niet toe aan eenvoudige zorg, het praten over je probleem. Het lijkt daarmee in de praktijk momenteel te smal te zijn ingericht, en verworpen tot een indicatie-instelling. Indicering hangt –per definitie– samen met bureaucratische trajecten, beoordeling op basis van dossiers en langdurige trajecten.

De oprichting van een Centrum voor Jeugd en Gezin zien we daarom als een van de speerpunten. Dit centrum dient een fysiek centrum te zijn, geen virtueel instituut of loket. Het ligt wel voor de hand dat bestaande instanties er geheel of gedeeltelijk in opgaan. Het moet in ieder geval een laagdrempelige voorziening worden. De gemeente moet hier met een plan komen. Men hoeft daarbij niet achterover te leunen totdat andere gemeentes het wiel hebben uitgevonden, maar kan pro-actief aan de slag. Wat zijn de bestaande instellingen bijvoorbeeld bereid in dit kader te leveren?

Voorkomen is beter dan genezen. Er moet een nadruk komen op preventie via lik-op-stuk beleid. Op deze manier zou geïndiceerde zorg zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Bij preventie hoort ook het betrekken van de jeugd zelf, en hun ouders. En wat de ChristenUnie betreft ook een gematigd alcohol beleid en het sluiten van de coffeeshops⁸. Kern is dat bij dit alles nauw wordt samengewerkt tussen de jeugdzorg/bestuurlijke keten enerzijds en de justitie/politie keten anderzijds.

Ten slotte speelt daarbij ook de vraag hoe je via zo'n centrum cursussen kan aanbieden die door mensen van verschillende levensovertuigingen zullen worden geaccepteerd. Hier kunnen mogelijk ook de kerken een rol bij spelen, in ieder geval bij het beleid (overleg), zo mogelijk ook in de uitvoering (kerkelijk jeugdwerk).

Concreet pleiten wij voor

1. Oprichting van een fysiek “Centrum voor Jeugd en Gezin” dat verder gaat dan alleen een indicatiestempeltje geven, namelijk waar je met je vragen terecht moet kunnen.
2. Invoering van het poortwachtermodel ter vervanging van indicatie als voorgesteld in operatie Gideon.
3. Het vaststellen van duidelijke kaders en verantwoordelijkheden voor dit centrum voor jeugd en gezin in een integraal jeugdbeleid.
4. Het betrekken van jongeren via jeugdpanels, jeugdgemeenteraad (voorbeeld Urk⁹), JongerenInspectieTeams of hoe de jeugdparticipatie ook maar mag heten. Probeer alle jeugd erbij te betrekken, dus ook allochtone en kerkelijke jeugd.
5. Het stimuleren van kerken en christelijke organisaties om voorzieningen te organiseren t.b.v. alle (dus ook buitenkerkelijke) jeugd in een bepaalde wijk.
6. Het betrekken van de omgeving bij problemen. In het geval van jonge allochtonen moeten de vaders, imams en allochtone organisaties erbij betrokken worden.
7. Het werken met budgetsubsiëring (dus een taakstelling die een instelling met een bepaald bedrag moet realiseren).¹⁰

⁸ Zie ook hoe in Katwijk een platform verslavingszorg is opgericht, interview in DenkWijzer 2003-5, te downloaden via <http://www.christenunie.nl/nl/denkwijzer>. Vooral hun alcoholplan verdient navolging.

⁹ Zie <http://www.perspectief.nu/k/8490/news/view/38762/59335/Jeugdgemeenteraad-oplossing-voor-probleemjongeren.html>

¹⁰ Budgetsubsiëring is een vorm van subsidiëring waarbij vooraf door de budgetgever (het gemeentebestuur) aan de budgethouder (het bestuur van de instelling) voor een bepaalde periode een maximumbedrag aan geldmiddelen wordt toegekend voor het uitvoeren van bepaalde omschreven activiteiten c.q. het behalen van bepaalde omschreven resultaten.

Wouter Teeuw, steunfractie

Met dank aan,
Jaap de Vries, Raad voor de Kinderbescherming
Matthie Kroezen, Politie Regio Twente

Almelo, mei 2007